BAYÜ Sosyal Bilimler Dergisi | BAYU Social Sciences Journal
Cilt/Volume: 8
Sayı/Issue: 15
Yıl/Year: 2025

Çıtaları Yükselten Vali: Recep Yazıcıoğlu

Özdemir, Halil İbrahim, (2024). *Çıtaları Yükselten Vali: Recep Yazıcıoğlu*. Erzincan: Doğu Yayınları. ISBN: 978-625-98204-0-8.

Makale Geliş Tarihi/Article Submission Date
08.11.2024

Makale Kabul Tarihi/Article Accepted Date
18.12.2024

Muhammet NEGİZ*
KTÜ, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme, Yönetim ve Organizasyon
muhammetnegiz@ktu.edu.tr
ORC-ID: 0000-0002-6939-7742

Çıtaları Yükselten Vali: Recep Yazıcıoğlu Adlı Eser Üzerine Bir İnceleme

Tokat'ta göreve geldiği 14 Mayıs 1984 tarihinde, Türkiye'de atanmış en genç vali olarak tanınan Vali Recep Yazıcıoğlu (1948-2003), kişilik özellikleri, idarecilik tarzı ve olaylara bakış açısıyla toplumun ve medya kuruluşlarının dikkatini üzerine çeken bir karakter olmuştur. Henüz kaymakamlık yıllarından itibaren (1971-1984) benimsediği sıra dışı idarecilik yaklaşımı, valilik döneminde de kamuoyunun gündemini hep meşgul etmiştir (Negiz, 2024). Vali Yazıcıoğlu'nun birçok kesim tarafından örnek bir idareci olarak kabul edilmesi, çalışmalarının geniş yankı bulduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Vali Yazıcıoğlu'nun hayatı, bilimsel araştırmalara ve popüler yayınlara konu olmaya devam etmektedir. Bu sayede merhum Vali hakkında kaleme alınan eserlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. İncelemeye konu olan *"Çıtaları Yükselten Vali: Recep Yazıcıoğlu"* adlı bu eser, Temmuz 2024 döneminde Doğu Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Eser, Erzincanlı gazeteci-yazar Halil İbrahim Özdemir'in tanıklık ettiği Vali Yazıcıoğlu'na dair yaklaşık 60 adet anıya ek olarak, Vali ile gerçekleştirilmiş bazı röportajlar ve bizzat Vali Yazıcıoğlu'nun kaleme almış olduğu köşe yazılarından oluşmaktadır. Belirli bir bölümlendirme yapılmayan kitapta Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Erzincan Valiliği dönemine (1991-1999) odaklanılmıştır. Yazar, Vali Yazıcıoğlu ile ilk karşılaştığı günden itibaren tanıklık ettiği olayları kaleme almıştır. Bu anılar incelendiğinde belirli temalar çerçevesinde değerlendirme yapılabileceği sonucuna varılmıştır. Buna

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

göre Vali Recep Yazıcıoğlu'nun kişilik özellikleri, liderlik yönleri, anılardan çıkarılabilecek dersler olmak üzere üç ana başlık belirlenmiştir.

Bu çalışmada, Halil İbrahim Özdemir'in *"Çıtaları Yükselten Vali: Recep Yazıcıoğlu"* adlı eseri incelenmekte ve Vali Yazıcıoğlu'nun Erzincan Valiliği dönemine odaklanılmaktadır. İncelenen bu eser, Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Erzincan'daki yaklaşık dokuz yıllık görev süresi boyunca gerçekleştirdiği önemli projeler ve olaylara odaklanmaktadır. Kitapta ele alınan konular incelendiğinde eserin altı bölüm kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Her ne kadar yazar çalışmasında böyle bir tercihte bulunmasa da eserden yararlanacak olan okurlar ve araştırmacılar için bu şekilde bir değerlendirme yapmak yararlı olacaktır.

Eserin ilk bölümünde kitabın amacı ve kapsamı üzerinde durulmuş ve anıların esas kahramanı olan Recep Yazıcıoğlu'nun hayatı ve kariyeri hakkında bilgi verilmiştir. Yazarın belli bir bölümlendirmeye sadık kalmadan kaleme aldığı diğer kısımlar konularına göre sınıflandırılacak olursa; ikinci bölümde Vali Yazıcıoğlu'nun kişisel özelliklerine dair anılara yer verildiği görülmektedir. Bu anılarda Vali'nin liderlik stili, iletişim becerileri, inisiyatif alma ve karar verme süreçleri gibi konulara değinildiği anlaşılmaktadır.

Üçüncü bölümde Vali'yi öncülük ettiği sosyal ve ekonomik reformlar çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Yazar, eserinde Vali'nin hizmetlerini eğitimde yenilikler, sağlık hizmetlerinde iyileştirmeler ve ekonomik kalkınma projeleri perspektifinden ele almıştır. Üzerinde durulan projeler arasında Kemaliye Taşyol Projesi ve Başpınar Köprüsü gibi önemli projeler, devlet-vatandaş iş birliği ile yürütülen çalışmalar, doğa sporları ve turizm çalışmaları öne çıkmaktadır. Ayrıca 1970'lerde Erzincan'da başlayan şirketleşme hareketi ve bunun getirdiği sermaye birikimi ile göç sorunlarına değinilerek Vali'nin bu makus talihi yenme çabalarından örnekler verilmektedir. Vali Yazıcıoğlu'nun ekonomik gelişim üzerine kaleme almış olduğu makalelerden alıntılar da bu bölümde yer almaktadır.

Dördüncü bölümde, kriz yönetimi ve güvenlik açısından yaşanan tanıklıklara yer verilmiştir. Bu kapsamda dönemin en önemli sorunları olan deprem ve afet yönetimi, terörle mücadele ve güvenlik politikaları konusunda Vali Yazıcıoğlu'nun benimsemiş olduğu yaklaşımlar ve atmış olduğu adımlar üzerinde durulmuştur. 1993 yılında Başbağlar köyünde yaşanan katliam sonrası, yakalananların sorgusu ve mahkeme süreçlerine yer verilen bu bölümde, Vali Yazıcıoğlu'nun halkın infialini ve protestoları sakinleştirmek üzere kanaat önderleriyle yaptığı toplantılar aktarılmaktadır. Ayrıca 13 Mart 1992'de Erzincan'da meydana gelen deprem sonrası düzenlenen yardım çalışmaları ve halkın durumu hakkında da dikkat çekici hususlara değinen yazar, Vali Yazıcıoğlu'nun bu süreçteki rolüne ve halkla olan ilişkisine dair bilgi vermektedir.

Beşinci bölümde Vali'nin halkla ilişkiler ve medya açısından takınmış olduğu tavır ele alınmıştır. Vali'nin medyaya olan yaklaşımı, halkla buluşma ve iletişim, şeffaf yönetim anlayışı gibi hususlara dair gözlemler paylaşılmıştır. Bu bölümde merhum Vali'nin medya ile olan samimi ilişkisine dair önemli örneklere yer verilmektedir. Yerel televizyon kanalları CAN TV ve ERT'de valinin görevde kalması için düzenlenen açık oturumlar, Doğu Gazetesi vb. yerel gazetelerde yayımlanan röportajlar ve haberler dikkat çekmektedir. Altıncı bölümde, çevre ve kültür konusunda Vali'nin durduğu noktaya dair izlenimlere yer verilmiştir. Bu çerçevede Vali'nin doğayı korumak için yaptığı çalışmalar, gerçekleştirilen kültür ve sanat faaliyetleri bu bölümde irdelenmiştir. Doğa sporları ve turizme katkı sağlamak için Vali Yazıcıoğlu'nun yaptığı röportajlar, spor aktiviteleri (rafting, yamaç paraşütü, su kayağı vb.), halkla yapılan yürüyüşler ve mitingler bu başlık altında toplanmaktadır.

Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Özellikleri

Vali Yazıcıoğlu'nun incelenen eserdeki vurgulanan özelliklerini belirlemek için kitap metni üzerinde nitel olarak kodlama yapılmış ve çeşitli temalara ulaşılmıştır. Bu temalar *liderlik ve yöneticilik, sosyal duyarlılık, ekonomik vizyon, kriz yönetimi, iletişim ve medya, yenilikçilik ve inovasyon, spor ve sağlık* olarak belirlenmiştir:

Liderlik ve Yöneticilik: Vali Yazıcıoğlu, kararlı bir lider ve yönetici olarak halkla yakın ilişkiler kurmuştur. Çalışmalarında kanaat önderleriyle iş birliği yaparak bölgenin sorunlarına çözüm aramıştır (s. 50-51).

Sosyal Duyarlılık: Halkın ihtiyaçlarına duyarlılık gösteren Vali Yazıcıoğlu, sosyal etkinliklere aktif olarak katılmış ve toplumun her kesimiyle etkileşimde bulunmuştur. Taşyol projesi bu konuda verilebilecek örneklerden sadece birisidir. İnşaatın tamamlanması için hemşeri dernekleri vb. aracılığı ile büyük şehirlerde düzenlenen etkinliklerde hazır bulunmuş ve şehre destek olunması için uğraş vermiştir. Bu konudaki çabalarından bir tanesi kitapta şu ifadelerle yer almıştır (s. 91):

> *"Oysa Recep Yazıcıoğlu bu iki projede de İl Özel İdaresinin kaynaklarını çok sınırlı olarak kullanmak istiyordu. İstanbul'da bulunan Kemaliyeli iş adamları ile toplantılar yapıyor. Onlara; 'Siz kaç lira koyarsanız ben de İl Özel İdaresinden o kadar para koyacağım' diyerek devlet vatandaş iş birliği ile projeleri yürütüyordu."*

Ekonomik Vizyon: Ekonomik gelişime büyük önem veren Yazıcıoğlu, birçok projeyi hayata geçirmiş ve Erzincan'ın ekonomik durumunu iyileştirmek için çalışmıştır. Erzincan ve Doğu Anadolu'nun mevcut ekonomik koşullarından memnuniyetsizliğini dile getiren Yazıcıoğlu, bölgenin potansiyeline dikkat çekmiştir (s. 83):

> *"Erzincan, sahip olduğu doğal imkânlara ve uygun konumuna rağmen Doğu Anadolu'nun kaderini paylaşmakta ve bölgede yaşanan problemler Erzincan için de geçerli olmaktadır. Erzincan, İpek Yolu üzerinde, ulaşım imkânlarıyla, verimli ovası ve zengin maden yatakları ile gelişmeyi yakalayabilecek potansiyele de sahiptir. Ancak bu avantajlar ili bölgedeki diğer illerden farklı bir konuma getirememiştir."*

Ekonomik başarının sağlanması için doğa sporları ve turizme ayrı bir önem veren Vali Yazıcıoğlu, Erzincan'ın saklı kalan bu yönüne ışık tutmaya çalışmıştır. Eserde doğa sporları ve turizm açısından şehrin sahip olduğu potansiyeli harekete geçirmek için büyük bir uğraş verildiği görülmektedir (s. 26):

> *"'Vali Bey orayı ne zaman keşfetmiş bilmiyorum. Ben ise yeni keşfettim. O güzellikleri görmek için bir daha gidelim dese yine giderim' diyerek cevap verdim. Bugün daha iyi anlıyorum ki, Karanlık Kanyon, turizm açısından önemli bir hazinemizdi. O keşfetmişti. Ama pazarlayamadık. Belki ileride birileri o güzellikleri pazarlayabilir."*

Vali Yazıcıoğlu, ekonomik açıdan kalkınmış ve gerekli istihdam ortamını oluşturmuş bir Erzincan'ın şehrin en önemli sorunlarından birisi olan dışarıya nüfus göçünün de önüne geçeceğini savunuyordu (s. 87). En çok arzuladığı hususlardan birisi tersine göçü başarmaktı.

Kriz Yönetimi: Vali, deprem ve terör gibi kriz anlarında etkili müdahalelerde bulunmuş, yardım organizasyonlarını başarıyla yönetmiştir. Terör saldırılarının temel hedeflerinden birisinin şehirde mezhep çatışması çıkarmak olduğunun bilinciyle hareket eden Yazıcıoğlu, bu duruma mahal vermemek için şehrin kanaat önderleri ile birlikte hareket etmeye çalışmıştır. Böyle zamanlarda Erzincan'da faal olan siyasi partilerin il başkanları, gazeteciler, kolluk kuvvetlerinin temsilcileri ve dini cemaatlerin önderlerini bir araya getirerek tehlikenin bertaraf edilmesi iradesini göstermiştir. Sergilenen bu dayanışma ruhu toplumda oluşması muhtemel infialin de önüne geçmiştir (s. 50).

İletişim ve Medya: Medya ile aktif bir iletişim kurmuş, kamuoyunu bilgilendirme konusunda hassas davranmış ve iletişim kanallarını etkin kullanmıştır. Kriz yönetim sürecinde dile getirildiği üzere medya kuruluşlarına ayrı bir önem veren Yazıcıoğlu, karar ve eylem süreçlerinde gazete ve TV'lerde yapılan yayınları dikkate alarak hareket etmiştir. Bu kapsamda medya kuruluşları ile sıkı bir bağ kurmuştur (s. 56):

> *"Akşam saatleri gazetenin baskıya hazırlandığı saatlerdir. Recep Yazıcıoğlu çok zaman o saatlerde matbaaya gelir, bir sonraki gün çıkacak gazetenin provalarını görürdü. Bazen sayfaları önüne alır gördüğü hataları düzeltir, o sayfaların yeniden çıkarılıp, düzeltmelerin yapıldıktan sonra basılmasını sağlardık. Ama bir gün olsun, kendisi ile ilgili ya da olumsuz bir haber dolayısıyla itiraz etmemiş, gazetenin yayınına itiraz etmemişti."*

Yenilikçilik ve İnovasyon: Yenilikçi projeler geliştirmiş, devlet-vatandaş iş birliğini teşvik ederek projelerin başarıya ulaşmasını sağlamıştır. Yaratılan kaynak sayesinde birçok proje kâğıt üzerinde kalmaktan kurtulmuştur (s. 91):

> *"Defalarca Ankara'ya gidip gelmiş, destek istemiş, hiç kimseden destek bulamamıştı. Bu yüzden köprüyü halkın katılımları ile yapmak istiyordu. Halk ne kadar para toplarsa, İl Özel İdaresinden de o kadar katılım sağlayacaktı. Fakat yapılacak bölge çok genişti…"*

Benzer bir durum Ergan Dağı Kayak Tesisleri öngörüsü için de geçerlidir. Projede belli bir mesafe alınsa da halen istenen noktaya gelememiştir. Bu projeyi o dönem kaleme aldığı köşe yazısında Vali Yazıcıoğlu şu sözlerle değerlendirmiştir (s. 84):

> *"Ancak Munzur Dağı (Ergan Dağı) Projesi adı altında hazırlanan, 5-10 bin yatak kapasiteli görülen kayak tesisleri tamamlandığında Erzincan kış turizmi açısından dünyanın sayılı merkezleri arasına girecektir. Uluslararası havaalanın olması, bütün bu doğal imkanlara 20 km'lik bir yarıçap içerisinde ulaşılabilmesi çok önemli bir avantajdır. Erzurum'un kış turizminde aldığı mesafeden sonra, Erzincan için de ciddi bir gelişme olacağı şimdiden görülmektedir."*

Spor ve Sağlık: Spor aktivitelerine katılım sağlayarak sağlıklı yaşamı teşvik etmiş ve bu alanda örnek olmuştur. Bu konudaki girişimleri birçok farklı spor dalını kapsayıcı bir mahiyette olmuştur (s. 87):

> *"Bu yüzden de şehrin kalkınmasını doğa sporlarında görüyordu. Erzincan'da Fırat gibi bir nehir var. Rafting yapılabilir. Ergan'da kayak tesislerinin temeli atılmış, bir altyapı oluşturuluyordu. Dağ bisikleti, baraj göllerinde su kayağı, doğa yürüyüşü, yamaç paraşütü, kaya tırmanışı, buzul tırmanışı, jamping, kano, kaplıca turizmi gibi pek çok spora ev sahipliği yapılabilirdi."*

Metnin nitel analizi ile elde edilen bu temalar, Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Erzincan Valiliği döneminde sergilemiş olduğu kişisel özelliklerini ve yönetim anlayışını kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Eser, merhum Vali'nin liderlik yönleri hakkında da önemli ipuçları sunmaktadır.

Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Liderlik Yönleri

Yazar Halil İbrahim Özdemir'in kaleme almış olduğu bu eserde, Merhum Vali Recep Yazıcıoğlu'nun liderlik özelliklerine dair önemli anekdotlara yer verilmiştir. Kitap metni bu perspektiften değerlendirildiğinde, halkla iletişim ve ulaşılabilirlik, cesaret ve kararlılık, sistem eleştirisi, sosyal sorumluluk, halkın gelişimi ve eğitime odaklanma, medya ve şeffaflık, empati ve mütevazılık temaları elde edilmiştir. Elde edilen kodlar ve temalara aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Tablo 1: Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Liderlik Yönleri

Tema	**Kod**	**Örnek**
Halkla İletişim ve Ulaşılabilirlik	Açık kapı politikası, sokakta dolaşma, mütevazılık	"Kapı açık, çalmadan girebilirsiniz, randevuya gerek olmadan istediğiniz zaman görüşebilirsiniz." (s. 12)
Cesaret ve Kararlılık	Ateş hattına girmek, kadere inanmak	"Takdirin dışında hiçbir şey olmaz. Allah bizim ölmemizi murat etmişse ne yaparsak yapalım kurtulamayız." (s. 29)
Sistem Eleştirisi	Bürokrasi eleştirisi, sistemdeki aksaklıklar	"Yetki demek para demektir. Paran yoksa vali değil de ne olursan ol yetkin yok demektir." (s. 29)
Sosyal Sorumluluk	Dul erkeklerin evlendirilmesi, halkın sorunlarına çözüm üretme	"Evlenebilmek için Valinin kapısını çalanın haddi hesabı yoktu." (s. 56)

Halkın Gelişimi ve Eğitim	Kıraathanelerin aslına dönmesi, okuma alışkanlığı	"Kıraathanelerin aslına dönmesini, orada bir kitap köşesi bulunmasını ve günlük gazetelerin oralarda bulundurulmasını isteyen birer yazı yazmıştı." (s. 57)
Medya ve Şeffaflık	Gazete provalarını kontrol etme, basına müdahale etmeme	"Bir gün olsun kendisi ile ilgili ya da olumsuz bir haber dolayısıyla itiraz etmemiş gazetenin yayınına itiraz etmemişti." (s. 56)
Empati ve Mütevazılık	Personelden özür dileme, kendini halkla eşit görme	"Özür dilemenin erdem olduğunu bilmiş gerektiğinde personelinden bile özür dilemiştir." (s. 8)

Kaynak: Yazar Tarafından Hazırlanmıştır

Tablo 1'de belirtilen liderlik yönlerine göre Vali Yazıcıoğlu, halkla güçlü bir iletişim kurarak ulaşılabilir olmayı, cesaret ve kararlılık göstermeyi, sistemi eleştirmeyi, sosyal sorumluluk projelerine önem vermeyi, halkın gelişimi için çalışmayı, medya ile şeffaf ilişkiler kurmayı ve empati ile mütevazılığı benimsemiştir.

Genel Değerlendirme ve Sonuç

Merhum Yazıcıoğlu hem günümüzdeki yöneticiler hem de yarının idarecileri için örnek olabilecek bir karakter olarak görülmektedir. İncelenen kitap metni bu açıdan değerlendirildiğinde elde edilen temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2: Çıkarılabilecek Dersler

	Tema	Açıklama
1	Liderlik ve Yönetim	Vali Yazıcıoğlu'nun yöneticilik özellikleri, astlarına ve halka yaklaşımı. (s. 99)
2	Halkla İlişkiler ve Erişilebilirlik	Vatandaşlara yakın durma, onların dertleriyle ilgilenme ve şeffaf bir yönetim sergileme. (s. 63)
3	Yenilikçilik ve Reformcu Yaklaşım	Yönetim sistemindeki katı merkeziyetçi yapıya karşı eleştiriler ve yerel yönetimlere daha fazla yetki verilmesi. (s. 62)
4	Eğitim ve Kültür	Kıraathanelerin aslına dönmesi ve okuma alışkanlığının teşvik edilmesi. (s. 57)
5	Mükemmeliyetçilik ve Detaycılık	Gazete provalarını kontrol etme ve hataları düzeltme. (s. 56)
6	Sorumluluk ve Hesap Verebilirlik	Halkın yönetime katılımı ve demokratikleşme süreçlerinin desteklenmesi. (s. 62)
7	Dayanıklılık ve İyileşme	1992 Erzincan depremi sonrası şehrin imarına katkı sağlama ve zorluklara rağmen görevine devam etme. (s. 8, 60-61)

8	Mizah ve İnsan Odaklı Yaklaşım	Dul erkeklerin evlendirilmesine yönelik şakalar ve bu konuda yapılan çalışmalar. (s. 56-57, 100-101)
9	Eleştirel Düşünme ve Bağımsızlık	Sisteme yönelik eleştiriler ve popülist politikalara karşı duruş. (s. 8, 11, 29, 99)
10	Özür Dileme Erdemi	Gerekli durumlarda personelinden bile özür dileme. (s. 8)

Kaynak: Yazar Tarafından Hazırlanmıştır

Metinde anlatılan anılardan ve paylaşılan köşe yazılarından yola çıkarak oluşturulan bu tablo Vali Yazıcıoğlu'nun liderlik ve yönetim anlayışını, halkla ilişkilerdeki şeffaflığını ve erişilebilirliğini, yenilikçi ve reformcu yaklaşımını, eğitim ve kültüre verdiği önemi, detaycılığını, sorumluluk ve hesap verebilirlik ilkelerine verdiği önemi, dayanıklılığını, mizahi yaklaşımını, eleştirel düşünme yetisini ve özür dileme erdemini öne çıkarmaktadır.

Merhum Yazıcıoğlu'nun benimsediği liderlik ve yönetim anlayışına hizmetkâr liderlik demek mümkündür. Bu açıdan günümüz idareci, lider ve yöneticilerine örnek olacak mahiyettedir. Vali Yazıcıoğlu bu yaklaşımı bir basın toplantısında şu cümlelerle dile getirmiştir (s. 99):

> *"Şehirlerde patron yöneticilere değil, hizmetkâr olacak yöneticilere ihtiyaç vardır. Belediye başkanları, patron gibi davranmamalı; hizmetkâr gibi hareket etmelidir. Halkın emrinde olmalıdır. Saltanat, şatafat, astronomik maaş, araç gereç ve görkemli makamlar kalabalık, maiyet, konfor, hava, gösteriş, alayiş ve bunların sonucunda ulaşılmaz yöneticiler olmamalıdır."*

Kitap incelendiğinde okuyucunun aklına *"Vali Recep Yazıcıoğlu gibi yöneticilerin sayısı neden azdır? Sayılarının artırılması için neler yapılmalıdır? Bu kişilerin başlatmış olduğu proje ve yatırımların sürdürülememesinin nedenleri nelerdir?"* gibi birtakım sorular gelmektedir. Bu tür lider ve yöneticilerin görev yapabilmesi için uygun ortamın tesis edilmesi ve sayılarının artırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, bu eserin kamu yönetimi ve liderlik açısından Türkiye'de önemli bir iz bırakan Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Erzincan Valiliği dönemine ışık tuttuğu görülmektedir. Anı-hatırat türünde kaleme alınan eser, Vali'nin kişisel özellikleri, liderlik ve yöneticilik yönleri, kendine has demokrasi ve kalkınma anlayışı, doğa sporları ve turizme verdiği önem gibi hususları anlamak için önemli bir kaynak niteliğindedir. Ancak metindeki bölümlendirme eksikliği ve birtakım yazım hataları okurun konuya hakimiyetini nispeten zorlaştırabilir.

Kaynakça

Negiz, M. (2024). Recep Yazıcıoğlu, İçinde, Kozak, N. (Editör), Online Türkiye Turizm Ansiklopedisi, https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/recep-yazicioglu (Erişim tarihi: 01.10.2024).